

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/37/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5319201888
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5319201888.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Erika Vargu a JUDr. Amálie Paulerovej, v právnej veci žalobcu X. G., nar. XX.X.XXXX, bytom J. P. U. XXX, právne zastúpeného Mgr. Michalom Mozolíkom, advokátom so sídlom B., E. XXXX, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorého koná Generálna prokuratúra SR, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím vo výške 2.244,60 eur a o náhradu nemajetkovej ujmy, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 12C/57/2019-159 zo dňa 25. septembra 2020 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** vo výroku I. o uložení povinnosti žalovanému uhradiť žalobcovi sumu 2.244,60 eur a vo výroku III. o trovách konania.

Rozsudok okresného súdu **z o s t á v a n e d o t k n u t ý** vo výroku II. o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti.

Žalobca **m á** voči žalovanému **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd čiastočne vyhovel žalobe a žalovanému uložil povinnosť uhradiť žalobcovi sumu 2.244,60 eur (výrok I.). Vychádzal zo záveru, že boli splnené podmienky vzniku nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. z dôvodu existencie nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia voči žalobcovi, ktoré bolo zrušené tým, že žalobca bol rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3To/79/2017 z 11.1.2018 oslobodený spod obžaloby. Okresný súd zdôraznil, že sa nevyžaduje výslovne konštatovanie nezákonnosti rozhodnutia o začatí trestného stíhania, resp. o vznesení obvinenia; postačuje, že (obvinená) osoba bola neskôr spod obžaloby oslobodená. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) rozhodnutia o začatí trestného stíhania je tak výsledok trestného konania. Okresný súd s odkazom aj na ustálenú judikatúru (Ústavný súd SR sp. zn. I.ÚS 320/2016 z 7.7.2016, ako aj v „zbierke“ publikované R 70/94, R 35/1991, či analogicky R 37/2013, R 37/2014) v danej spojitosti zhrnul, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za spôsobenú škodu.

2. Konštatoval, že tiež je daná príčinná súvislosť medzi uznesením o vznesení obvinenia a žalobcom tvrdeným vznikom škody. Pokiaľ by totiž nebolo žalobcovi vznesené obvinenie, nebolo by došlo u neho k ďalším následkom, predovšetkým by mu nevznikli náklady na obhajobu v trestnom konaní. Ich zaplatenie preukázal žalobca príjmovými pokladničnými dokladmi na sumy 1.000, 1.000 a 500 eur. Okresný súd odmietol argumentáciu žalujúcej strany, že reálne zaplatenie nákladov na obhajobu nemusí preukazovať. Doplnil, že dôvodnosť niektorých nárokových úkonov právnej služby (najmä porady s klientom) je diskutabilná, keďže však žalovaný výšku škody nenamietal, mal okresný súd za nespornú žalobou uplatnenú výšku 2.244,60 eur. Čo sa týka rozdielu medzi vyúčtovanou/uplatňovanou a žalobcom

uhradenou sumou, nie je podstatná dohoda medzi advokátom a jeho klientom, ale úkony, ktoré boli reálne vykonané a im zodpovedajúce sadzby podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Vzhľadom na žiadosť žalovaného (čerpanie prostriedkov z rozpočtu) mu okresný súd uložil povinnosť zaplatiť dlžnú sumu v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku, čím nie sú „v žiadnom ohľade“ dotknuté ani práva žalobcu. 3. Vo zvyšnej časti (výrok II.) okresný súd žalobu zamietol. Konštatoval, že žalobca v danej časti výlučne tvrdil, avšak nepreukázal, že by mu v dôsledku nezákonného rozhodnutia vznikli následky v jeho osobnej sfére takej intenzity, ktorá by zakladala právo na priznanie požadovanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že žiadna strana nemá právo na ich náhradu (výrok III.), keď zohľadnil čiastočný neúspech každej zo sporových strán (§ 255 ods. 2 CSP).

4. Proti tomuto rozsudku vo vyhovujúcej časti podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal záver okresného súdu, že sa v danom prípade nevyžaduje rozhodnutie o nezákonnosti trestného stíhania, pričom právny poriadok nepozná ani uplatňovanie občianskoprávnej zodpovednosti za výsledok trestného konania. Mal za to, že zákon č. 514/2003 Z.z. stojí na prísnej absolútnej objektívnej zodpovednosti štátu za spôsobenú škodu a rozširovanie skutkových podstát, ktoré sú základom pre priznanie nároku na náhradu škody, by bolo zásahom súdnej moci do tvorby práva. Zároveň je tak vytváraný „nepripustný nátlak“ súdnej moci na činnosť orgánov činných v trestnom konaní.

5. Odvolateľ poukazoval na to, že uznesenie o vznesení obvinenia nepredpokladá istotu, že sa skutok stal a že ho spáchal obvinený; vyjadruje len istú mieru pravdepodobnosti o jeho spáchaní danou osobou. S odkazom na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 163/2013 uviedol, že uznesenie o vznesení obvinenia nie je nezákonným, ak v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní trestného činu sa v neskorších štádiách trestného konania nepotvrdí. Navyše, ak orgány činné v trestnom konaní majú zákonnú povinnosť stíhať osobu dôvodne podozrivú zo spáchania trestného činu. Žalovaný dával do pozornosti, že v dotknutom prípade okresný súd vydal tri odsudzujúce rozsudky a až následne krajský súd žalobcu oslobodil spod obžaloby v zmysle zásady „in dubio pro reo“. Okrem už označeného rozhodnutia Ústavného súdu SR, odvolateľ poukazoval na závery ESLP vo veci Lavrechov proti ČR, či stanovisko Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 1391/2015.

6. Žalobca žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť. Mal za to, že žalovaný len opakuje argumentáciu, s ktorou sa už okresný súd náležite vysporiadal. Zopakoval, že z pohľadu zákona č. 514/2003 Z.z. pri právoplatnom oslobodení obvineného spod obžaloby je daná zodpovednosť štátu za výsledok konania. Právoplatný oslobodzujúci rozsudok tak vždy predstavuje „zrušenie trestného stíhania“ a uznesenia o vznesení obvinenia i podanej obžaloby.

7. Žalobca naďalej poukazoval tiež na individuálne okolnosti danej trestnej veci, aj v kontexte ktorých predstavuje obrana žalovaného alibizmus, ktorý nemôže obstáť ako dôvodná odvolacia argumentácia. Nesúhlasil s tým, že by bol vyvíjaný nátlak na orgány činné v trestnom konaní, pretože ide o zodpovednosť štátu a nie konkrétnych orgánov, resp. konkrétnych osôb. Hoci zákon č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby, judikatúra (ktorú žalobca opakovane označil a z nej širšie citoval) dospela k názoru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to (práve) z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

8. Žalovaný v následnej reakcii zotrval na svojom odvolaní, vrátane súvisiacej argumentácie.

9. Rovnako žalobca trval na svojom vyjadrení už prezentovanom v odvolacom konaní s tým, že protistrana žiadnym spôsobom nespochybnila závery najvyšších súdnych autorít a neprodukovala ani náležitú argumentáciu, ktorá by odôvodňovala odklon od nich.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), z ktorého titulu nedotknutým zostal rozsudok okresného súdu v odvolaní nenapadnutom výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti (výrok II.) a v preskúmvanej časti (výroky I. a III.) bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

11. Krajský súd východiskovo a určujúco zdôrazňuje, že súdna prax je dlhodobo ustálená v otázke vyhodnotenia uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného, ak v konečnom dôsledku dôjde k oslobodeniu obžalovaného (žalobcu vo veci náhrady škody pri výkone verejnej moci) spod obžaloby. Ide o rozhodnutia publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 70/94,

R 35/1991, analogicky tiež R 37/2013, či R 37/2014; na ktoré už odkazoval okresný súd. Rozhodujúca časť predmetnej argumentácie sa odvíja od nevyhnutnosti materiálneho vnímania právneho štátu a jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

12. V danej súvislosti je potrebné doplniť, že osoba, proti ktorej je vedené trestné stíhanie, je v porovnaní s orgánmi štátu v značnej nevýhode už len z toho titulu, že štát disponuje na tento účel osobitne zriadeným odborným aparátom s rozsiahlym profesionálnym zázemím. Tiež preto priamo ústava zaručuje stíhanej osobe právo na právnu pomoc (čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3). Súčasťou daného (základného) práva pre prípad - z hľadiska stíhanej osoby - pozitívneho výsledku trestného stíhania je i oprávnenie požadovať náhradu účelne vynaložených nákladov konkrétnej právnej pomoci ako materiálnej ujmy spôsobenej štátom. Výkladom z opaku tejto úvahy možno dospieť k záveru, že niet racionálneho dôvodu nepriznať fyzickej osobe právo na náhradu trov obhajoby, ak štátna „mašinéria“ (v pozitívnom slova zmysle) voči nej neopodstatnene viedla trestné stíhanie, resp. jej nebola spôsobilá preukázať pôvodne (uznesením o vznesení obvinenia) tvrdenú vinu, t.j. potvrdiť dôvodnosť vzneseného obvinenia právoplatným odsúdením, ktoré jediné je z pohľadu preukázania viny relevantné.

13. Nepodstatné je preto poukazovanie odvolateľa na to, že uznesenie o vznesení obvinenia a následné vedenie trestného konania nebolo svojvoľné (to nebolo okresným súdom ani konštatované), resp. že orgány činné v trestnom konaní postupovali v súlade s príslušnými právnymi normami. Obdobne tak z hľadiska podstaty posudzovaného nároku nie je významné, že k oslobodeniu žalobcu (v pozícii obžalovaného) malo dôjsť za použitia zásady „in dubio pro reo“.

14. Ani rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 163/2013 z 13.11.2014 - na ktoré sa žalovaný v priebehu konania opakovane odvoláva - nie je „prelomové“ vo vzťahu k vnímaniu uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného vzhľadom na oslobodzujúci výsledok trestného konania. Pokiaľ by toto rozhodnutie ústavného súdu malo smerovať k zásadnej revízii ustálenej judikatúry (predovšetkým Najvyššieho súdu SR), muselo by sa s ňou adekvátne vysporiadať; čo ale nebolo predmetom posúdenia v dotknutom konaní pred Ústavným súdom SR. Tento síce konštatoval, že predmetná judikatúra Najvyššieho súdu SR neprešla testom ústavnosti, avšak takýto test nevykonal ani on v danom náleze. Súvisiace úvahy ústavného súdu je tak potrebné vnímať predovšetkým v okolnostiach konkrétnej (ním prejednávanej) veci; osobitne, ak daná úvaha predstavuje len „vedľajšiu“ líniu úvah ústavného súdu, keďže nález sp. zn. II. ÚS 163/2013 z 13.11.2013 sa venuje prioritne riešeniu otázky premlčania, resp. určenia začiatku plynutia premlčacích lehôt.

15. Zároveň nie je možné prehladnúť, že samotným Ústavným súdom SR (v období časovo blízkom vydaniu rozoberaného nálezu) boli vydané rozhodnutia plne akceptujúce doterajšiu judikatúru všeobecných súdov (osobitne Najvyššieho súdu SR) - napr. sp. zn. I. ÚS 548/2012 z 7.12.2012, či II. ÚS 25/2011 z 24.3.2011. Taktiež v neskoršom rozhodnutí - nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 320/2016 z 7.7.2016, (citovaný tak žalobcom, ako i okresným súdom) - je opakovane konštatované: „Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo.“

16. V súvislosti s eventualitou odlišného právneho názoru (než z akého vychádzajú konajúce súdy) krajský súd dáva do pozornosti aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 181/2017 z 25.8.2018, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že v súčasnosti v rozoberanej otázke neexistuje rozdielnosť v judikačnej činnosti. Naopak, rozhodovacia prax dovolacích senátov je jednotná, zodpovedajúca (práve) vyššie definovaným právnym záverom.

17. Pokiaľ ide o odkaz žalovaného na rozhodnutie ESLP vo veci Lavrechov proti ČR v súvislosti so záujmom štátu na riadnom trestnom stíhaní, krajský súd uvádza, že v označenej veci sa jedná o úplne odlišné skutkové a právne okolnosti (prepadnutie peňažnej záruky štátu pre marenie trestného konania útekom obvineného do zahraničia, následné oslobodenie obvineného, ne/spojitosť výsledku trestného konania s otázkou prepadnutia peňažnej záruky). Uvedené v princípe platí aj vo vzťahu k rozhodnutiu Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 1391/2015; navyše s poznámkou, že ide o rozhodnutie (ústavného) súdu iného štátu.

18. Nakoľko odvolacie námietky vymedzené žalovaným, ktorými je odvolací súd viazaný, neboli dôvodné a odvolací súd nezistil ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), v preskúmvanej merítornej časti napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

19. Žalovaný odvolaním výslovne nenapadol (aj) výrok rozsudku okresného súdu o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania. Keďže svojou povahou ide o výrok závislý na merítornom rozhodnutí, podlieha v zmysle § 379 písm. a/ CSP taktiež odvolaciemu prieskumu. Vo vzťahu k predmetnému výroku však odvolateľ nevymedzil žiadnu konkrétnu námietku. Nadväzne, potvrdenie posudzovaného rozhodnutia v merítornej časti, od ktorej je výrok o trovách konania priamo závislý, zakladá vecnú správnosť aj dotknutého bezprostredne podmieneného výroku o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania. Len na okraj krajský súd dopĺňa, že okresný súd náležite/zodpovedajúco konkrétnostiam súdenej veci aplikoval zásadu pomerného úspechu v spore; osobitne eventualitu vyslovenia, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (§ 255 ods. 2 CSP).

20. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP. Odvolateľ - žalovaný nebol v tomto štádiu konania (vôbec) úspešný, preto má žalobca voči nemu nárok na náhradu trov odvolacieho konania v (plnom) rozsahu - 100%.

21. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.